

REPERTORIUM OP DE LENEN VAN DE HOFSTEDE TE VELDE, 1308-1720

door
J.C. Kort †

*Dit repertorium is afkomstig uit de nalatenschap van de heer Kort.
Het kan zijn dat het repertorium nog niet af was.
Bij twijfel is het altijd raadzaam om het originele register te raadplegen.*

Inleiding

Van het leenhof Te Velde in Loenen, zelf leenroerig aan de graaf van Holland,¹ hing een bescheiden aantal lenen af. Het eerst werden deze opgesomd in 1379 door Christiaan Walichsz., schout van Jutfaas in het gerecht van de heer van Vianen.² In zijn attestatie stelde hij, dat ze eerder gehouden waren van wijlen Steven van den Wale, ridder, en nu van Gijsbert Hugenz. van Loenersloot. Enige losse akten laten als eerdere leenheren in 1308 Steven van den Wale,³ in 1314 Machteld, dochter van Allard van Beusichem en in 1346 Elsabe van den Wale.⁴

Van iets later tijd dateert een register met de registratie van 1410-1535 in het archief van de familie Martini Buys,⁵ aanwezig bij Het Utrechts Archief (HUA). Dit register is niet geïllustreerd, wel zijn de lenen in groepen gepresenteerd. Hier zijn deze lenen aangeduid als 'MB'. De in dit register als leenheer optredende Pieter Pot (1492-1528) en Jacob Pot (1529-1535) komen niet als leenman voor Te Velde voor. Uit de bijgevoegde losse gegevens blijkt, dat het register slechts een keuze uit de lenen betrof.

Noten:

- 1) 'Ons Voorgeslacht', 1988, pp. 359-360 nr. 11.
- 2) Archief Graven van Holland, inv.nr. 316 fol. 11 d.d. 15 okt. 1379.
- 3) Hier nr. 8.
- 4) Hier nr. 10.
- 5) Aldaar, inv.nr. 728.

JUTPHAAS

1. **Een tiende, grof en smal, in het nedereind van Jutfaas, genaamd Hellincs tiende, met toebehoren, die de leenheer houdt van Loenersloot.**

11-6-1440: Johan van der Meer Hendriksz., neef van de leenheer Joost van der Meer, MB.

26-9-1516: Pieter van Doyenburg voor Geertruida, dochter van Jan de Witte, zijn vrouw, bij dode van Ida, haar moeder, MB.

Het leen 1 gesplitst in nrs. 1A en 1B.

- 1A. **De helft van het leen, (1516: genaamd Meerntiende), strekkend van de Meerndijk, waarvan Pieter Pot de andere helft heeft.**

5-12-1516: Hendrik van Heusden voor Aleid, dochter van Timan Cluting, zijn vrouw, bij overdracht door Hendrik van Heusden, te komen op Alverade, dochter van Hendrik van Amerongen en Margaretha, MB.

1B. De helft van het leen.

23-9-1528: Pieter van Doyenburg, als getuige vermeld tot 1533, voor Geertruida, dochter van Jan de Witte, zijn vrouw, met ledige hand, MB.

2. 8 morgen in het nedereind van Jutfaas, boven: Willem van der Weide (1494: de nonnen van de Witte vrouwen te Utrecht), beneden: de heren van St. Pieter (1494: te Utrecht).

...-1379: Dirk Colentier vermeld, AGH., inv.nr. 316 fol. 11v.

5-7-1494: Lijftocht van Hadewig, dochter van Adriaan van Hinderstein, gehuwd met Johan van Malsen Hermansz., MB.

...-14..: Hendrik Colentier, neef van de leenheer Joost van der Meer, knaap, als getuige vermeld 1446, MB.

...-14..: Herman van Malsen, als getuige vermeld 1458, MB.

21-9-1494: Johan van Malsen Hermansz. met ledige hand, MB.

17-11-1515: Johan van Malsen Hermansz., te komen op Dirk, zijn zoon, met lijftocht van Hadewig, zijn vrouw, waarna Dirk aan Johan van Malsen en Benedicta, Hildegonde en Adriaantje, diens broer en zusters, jaarlijks 2 gouden Rijnse guldens zal geven, MB.

12-12-1516: Dirk van Malsen bij dode van Johan, zijn vader, met lijftocht van Hadewig, diens vrouw, waarna hij zijn broer en zusters jaarlijks zal betalen, MB.

23-9-1528: Mr. Dirk van Malsen Johansz. met ledige hand, MB.

3. 5 morgen in het nedereind van Jutfaas op 't Blok, boven: Frederik uten Hamme, ridder, (1446: kinderen Willem van Nijeveld), beneden: Frederik van der Woerd (1446: een altaar in de Buurkerk).

...-13..: Gijsbert Bokel van den Rijn, als getuige vermeld 1346, Collectie Buchel, inv.nr. 17 fol. 17.

...-1379: Willem van den Rijn Bokelsz. vermeld, AGH., inv.nr. 316 fol. 11v.

26-10-1446: Timan de Edel Nikolaasz. bij dode van zijn vader met lijftocht van Bernard, zijn broer, MB.

20-5-1484: Bernard Proys Albertsz. voor Odele, dochter van Timan Dedel, zijn vrouw, bij dode van haar vader, MB.

3-8-1498: Evert Herbert Timansz. bij dode van Odele, dochter van Timan Dedel, nicht van de leenheer, MB.

21-9-1530: Evert Herbert Timansz. met ledige hand, MB.

5-6-1532: Gerard van Malsen voor Hildegonde, dochter van Hendrik Monne, zijn vrouw, bij dode van Evert Herbert Timansz., haar oom, MB.

4. 5 morgen in Jutfaas, strekkend van de Jutfase wetering tot de IJsselwetering, boven: het convent van Vrouwenklooster te Utrecht, beneden: Gijsbert de Wit (1483: Coert de Gruter).

22-2-1476: Evert van Roden voor Jan, zijn zoon, onmondig, bij overdracht door Evert van Dammassche, MB.
 25-5-1483: Ernst van Royen bij overdracht door Jan van Royen Ernstz., MB.
 10-1-1503: Jan Govertsz. bij overdracht door Ernst van Royen Ernstsz., MB.
 22-1-1514: Joost Jan Govertsz. bij dode van zijn vader, MB.
 21-8-1514: Lijftocht van Frederikje, weduwe Jan Govertsz., gemaakt door Joost Jan Govertsz., haar zoon, MB.
 21-7-1523: Lijftocht van Agniet, natuurlijke dochter van Jan Ruysch, gehuwd met Joost Jan Govertsz., tenzij zij hertrouwt, bevestigd door Frederikje, diens moeder, MB.
 23-9-1528: Joost Jan Govertsz. met ledige hand, MB.
 26-4-1529: Lijftocht van Agniet, natuurlijke dochter van Jan Ruysch, gehuwd met Joost Jan Govertsz., MB.
 26-5-1535: Gerard Joost Willemsz. van Diemerbroek bij overdracht door Joost Jan Govertsz., gehuwd met Agniet, natuurlijke dochter van Jan Ruysch, MB.

5. **Een viertel met hofstede in het nedereind van Jutfaas in het gerecht van de heer van Brederode (1492: gebruikt door Nikolaas van Coelen; 1535: Andries van Dijk), boven: Bokel van den Rijn (1493: Daniel van der Heide) met bruikweer, beneden: Pieter Lambertsz. en Jan Govertsz. (1493: de leenman met 2 morgen eigen).**

15-8-1452: Bartholomeus van Jutfaas bij overdracht door Willem Govertsz., die aankwam van mr. Dirk Borre, kanunnik van St. Jan, MB.
 10-8-1453: Michiel Rudolfsz. voor Anton van Hoof Arnoutsz., onmondig, bij overdracht door Bartholomeus van Jutfaas, MB.
 ...-1484: Arnout van Hoof Arnoutsz. met ledige hand, MB.
 16-12-1492: Anton van Hoof, te komen op Agatha, zijn dochter bij Agniet, dochter van Jacob Pot, zijn vrouw, MB.
 15-12-1493: Anton van Hoof, te komen op Agatha, zijn dochter bij Agniet, dochter van Jacob Pot, zijn vrouw, MB.
 3-8-1498: Willem Foeyt voor Agatha, zijn vrouw, bij dode van Anton van Hoof, haar vader, MB.
 19-6-1528: Jan Jansz. uten Qaal, schrijver, voor Agatha, weduwe Willem Foeyt, met ledige hand, MB.
 28-12-1535: Willem van Zuilen van Nijeveld voor Agniet, dochter van Willem Foeyt, zijn vrouw, bij overdracht door Agatha, dochter van Anton van Hoof, weduwe Willem Foeyt, haar moeder, MB.

6. **3 morgen in het nedereind van Jutfaas, strekkend van de IJsselwetering tot Rutger Jacob Timansz., boven: de nonnen van de Witte vrouwen te Utrecht, beneden: de kerk van Jutfaas met het convent van St. Servaas te Utrecht.**

24-11-1470: Cornelis Govert Gerardsz. bij overdracht door Gerard Gijsbertsz., MB.
 18-9-1484: Cornelis Govert Gerardsz. bij overdracht door Gerard Gerard Gijsbertsz., MB.
 11-1-1496: Cornelis Govert Gerardsz., MB.
 18-6-1530: Cornelis Cornelis Govertsz. bij dode van zijn vader, MB.

7. **Een kamp met toebehoren in het nedereind van Jutfaas, strekkend van de dwarssloot tussen deze kamp en de kamp van Gillis (1421: Gijsbert) Voornden**

(1458: Gijsbert Gerardsz.; 1492: Gerard Gijsbertsz.), die houdt van de leenheer en het leen overpad zal geven, noord tot Rosweide, boven: erven Jacob Lange (1458: mr. Rutger Bergmaker), beneden: de kerk van Jutfaas.

- 5-1-1410:** Gijsbert Timan Jansz. bij overdracht door Gerard Jansz. van Zanten, MB.
13-6-1411: Koenraad Timan Jansz. bij dode van Gijsbert Timansz., zijn broer, waarna overdracht aan Bernard Timan Jansz., MB.
10-5-1421: Jacob Timan Jansz. bij dode van Bernard Timan Jansz., zijn broer, MB.
23-9-1458: Rutger Jacob Timansz. bij dode van zijn vader, MB.
2-6-1492: Gillis Jan Gijsbertsz. bij overdracht door Rutger Jacob Timansz., waarna belast voor Maurits Maurissenz. met 4 gouden Rijnse guldens, te lossen 1:13, MB.
4-9-1505: Michiel Egbertsz. voor Aleid, zijn vrouw, bij overdracht door Gillis Jan Gijsbertsz., MB.
7-8-1531: Jan Dirk Willemsz. van Schayk, wonend op Rijsbrugge, bij overdracht door Michiel Egbertsz. voor Aleid, diens vrouw, MB.
30-4-1533: Bruin Jansz. de Cremer bij overdracht door Jan Dirk Willemsz., wonend op Rijsbrugge, te komen Jan, zijn zoon bij Katharina, zijn vrouw, MB.

8. Een goed in het gerecht van Heimerik van den Rijn.

- 21-9-1308:** Evert Dirksz. van Jutfaas, beleend door Steven van den Wale, ridder, Collectie Buchel, inv.nr. 10 fol. 35.
...-13..: Evert Dirksz., als getuige vermeld 1346, Buchel, inv.nr. 17 fol. 17.

LOENEN

9. Een hofstede in Loenen in het ambacht Kronenburg, zuid: de Slootdijk, noord: de kerk van Loenen, (1555: west: Kerken boomgaard met land van de hofstede te Velde, oost: de heerweg, genaamd Achterendijk), belast met 1 'ecclesie' schild en 5 Vlaamse plakken voor de leenheer.

- 25-7-1485:** Jan Evertsz. bij overdracht door Dirk Jacobsz., oom van Cornelis, dochter van Albert Herman Reinersz., met lijftocht van Anna Nikolaasd., zijn vrouw, beleend door Adriaan van Poelgeest, schout van Leiden, voor Joost, dochter van Adriaan van Zwieten, ridder, Kronenburg, 12 pp. 19-20 (naar het leenregister van de hofstede te Velde of Loenerveld).
20-9-1529: Nikolaas Jan Douwenz., beleend door Floris van Alkemade, Kronenburg, 12 p. 20.
2-11-1530: Nikolaas Jan Douwenz. met ledige hand, beleend door Otto van Alkemade, gehuwd met Floris van Wijngaarden, na de dood van Floris, haar broer, op 8-11-1529, Kronenburg, 12 p. 20.
4-2-1534: Gozewijn Paulusz. bij overdracht door Nikolaas Jan Douwenz., Kronenburg, 12 p. 20.
18-2-1545: Maria Gozewijn, weduwe Gozewijn Paulusz., niet te verzuimen bij dode van haar man, beleend door Floris, heer van Wijngaarden en Rubroek, en de hooiberg op het leen zal de wetering van de leenheer uit de zijl, lopend om de hofstede te Velde, niet hinderen, Kronenburg, 12 pp. 20-21.
...-1555: Albert Gozewijnsz. bij dode van Dirk Gozewijnsz., zijn broer, met lijftocht van Maria, weduwe Gozewijn Paulusz., Kronenburg, 12 pp. 22-23.

- 19-1-1599:** Gozewijn Albertsz., Kronenburg, 12 p. 23.
29-5-1608: Cornelis Rudolfsz., Kronenburg, 12 p. 23.
5-10-1610: Elisabeth Melisse, weduwe Cornelis Rudolfsz., Kronenburg, 12 p. 23.
16-12-1613: Lutgard Melisse zoals Elisabeth, haar zuster, Kronenburg, 12 p. 23.

Het leen 9 gesplitst in 9A en 9B.

- 9A. Een hennetuin achter de tuin, (1690: samen met de hofstede zijnde een herberg; 1715: waarin nu een vleeshouwer; en paardenmarkt, vertimmerd tot paardenstallen).**

27-3-1617: Simon Simonsz. bij overdracht door Staats Hendriksz., Kronenburg, 12 p. 23.

- 9B. Huis en hofstede van het leen (1727: en de hennetuin, noord: het gasthuis te Loenen, west: de herenwagenweg, genaamd Achterdijk, en een halve morgen, gemeten 15-2-1711, zuid: de rijweg achter het scheidslootje, oost en noord: de leenman met een boomgaard, west: te Velde, met inbegrip van de scheidsloot en belast met f 33.- Karolus voor de leenheer).**

23-4-1618: Simon Simonsz., Kronenburg, 12 p. 23.

28-6-1624: Willempje Gerards, weduwe Simon Simonsz. ook met nr. 8A, Kronenburg, 12 p. 23.

17-4-1640: Hendrik Hendriksz., brouwer te Loenen, bij overdracht door Jan Woutersz. Bosch voor Willempje Gerards, weduwe Simon Simonsz., Kronenburg, 12 p. 23, 7=.

26-9-1664: Hendrik Brouwer bij dode van Hendrik, zijn vader, Kronenburg, 12 p. 23.

13-9-1669: Hendrik Hendriksz. met ledige hand, Kronenburg, 12 p. 23.

31-5-1676: Nikolaas Verlaan, Kronenburg, 12 p. 23.

13-4-1690: Antonie, baron van Lienden, heer van Kronenburg, Kronenburg, 12 pp. 23-24.

23-11-1712: Cornelis van Veeren met ½ morgen, Kronenburg, 12 p. 24.

11-5-1715: Anna Maria Moens, vrouwe van Kronenburg, Kronenburg, 12 p. 24.

17-12-1720: Anna Maria Moens bij overdracht door Cornelis van Veeren met ½ morgen, Kronenburg, 12 p. 24.

20-9-1727: Elbert Mooy, baljuw en secretaris van Kronenburg en Loenen, voor Maria Magdalena van Ornia, gravin-douairière van Moens, vrijvrouwe van Vrijenes, Sluipwijk enz., bij dode van Anna Maria Moens, vrouwe van Kronenburg, Loenen enz., weduwe Adriaan Wittert van der Aa, haar dochter, Kronenburg, met lijftocht van Dominicus Franciscus van Camminga, haar weduwnaar, 12 pp. 24-32.

Van het leen 9 is bovendien nr. 9C afgesplitst.

- 9C. De boomgaard in Loenen, zuid: de Slootdijk, noord: Joost van Zwieten met het goed te Velde.**

24-6-1519: Belast door kerkmeesters van Loenen met 40 groten Vlaams jaarlijks, bevestigd door schout en schepenen van Loenen, nadat Dirk Sloyer, die van Joost van Zwieten in leen hield, van Willem van Alkemade, ridder, haar man, in de kerk ten eigen had gekregen, Kronenburg, 12 p. 14.

VREESWIJK

10. **Een waard, (1428: genaamd Voornswaard), in de Lek (1428: bij Vianen) tussen Niervaart en Vreeswijk (1411: naast Vreeswijk over Niervaart), die de vader van de leenheer in dienstmansstad hield van het sticht.**

N.B. Zie: Maris, nr. 424.

23-6-1314: Machteld, dochter van heer Allard van Beusichem, tante van de leenheer, zoals haar ouders, beleend door Elsabe, dochter van Steven van den Wale, gehuwd met Hugo Botter van Loenersloot, bevestigd door Hubert van Vianen, ridder, Jan van Beusichem, Zweder van Vianen, Hendrik van Loenersloot, Gerard van Rossum, Zweder van Bloemenstein en Zweder van den Wale, knapen, Collectie Buchel, inv.nr. 17 fol. 16-17.

14-5-1346: Gerard Voorn van Vianen, neef van de leenheer, bij overdracht door Gillis van den Berge, neef van de leenheer, beleend door Elsabe van den Wale, gehuwd met Egbert van den Damme, ook betuid door Bernard Snoye van den Oudengein, Haze van der Wiers, Willem uten Boomgaard, Reiner Hubenz., Stichts mannen, Buchel, inv.nr. 17 fol. 17. get. Gijsbert Bokel van den Rijn, Evert Dirksz.,

5-4-1411: Voorn van Vianen zoals zijn vader, beleend door Steven van Loenersloot, Buchel, inv.nr. 17 fol. 60v.

16-6-1428: Elisabeth, dochter van Voorn van Vianen bij Fie, dochter van Jan van Rijnveld, bij dode van haar vader, beleend door Steven van Loenersloot, Buchel, inv.nr. 17 fol. 60v-61.

5-2-1431: Elisabeth, dochter van Voorn van Vianen, beleend door Johan van der Meer, Buchel, inv.nr. 17 fol. 61.

19-12-1440: Elisabeth, dochter van Voorn van Vianen, gehuwd met Jacob van Zuilen van Blikkenburg, bij overdracht door Geertruida, dochter van Voorn van Vianen, gehuwd met Hendrik van Malsen, beleend door Joost van der Meer, Buchel, inv.nr. 17 fol. 61.

3-3-1475: Frederik de Voogd van Rijnveld voor Elisabeth, dochter van Voorn van Vianen, gehuwd met Jacob van Zuilen van Blikkenburg, beleend door Hendrik van Heussen, Buchel, inv.nr. 17 fol. 61.

16-6-1503: Jacob van Zuilen van Blikkenburg bij overdracht door Frederik, dochter van Frederik de Voogd van Rijnveld, weduwe Van Gronsveld, waarna overdracht aan Agatha de Ram, gehuwd met Hendrik de Voogd van Rijnveld, zijn neef, beleend door Hendrik van Heussen, Buchel, inv.nr. 17 fol. 143.

11-4-1515: Frederik de Voogd van Rijnveld met lijftocht van Jacob van Zuilen van Blikkenburg, beleend door Hendrik van Heussen, Buchel, inv.nr. 17 fol. 143v.

10-3-1525: Frederik de Voogd van Rijnveld, gehuwd met Margaretha, dochter van Laurens van Beesd, te komen op hun kinderen, beleend door Hendrik van Heussen, Buchel, inv.nr. 17 fol. 143v.

30-9-1545: Laurens de Voogd bij dode van Frederik, zijn vader, beleend door Anton van Amerongen, Buchel, inv.nr. 17 fol. 143v.

1-9-1569: Mr. Thomas uten Broek, advocaat bij het Hof van Holland, voor Wendelmoed, dochter van Jan van Gronsveld, voor Frederik de Voogd van Rijnveld, haar zoon, bij dode van Laurens, diens vader, waarna verpand wegens de kosten van het proces tegen Cornelis van Moerkerken te Antwerpen, Buchel, inv.nr. 17 fol. 143v.